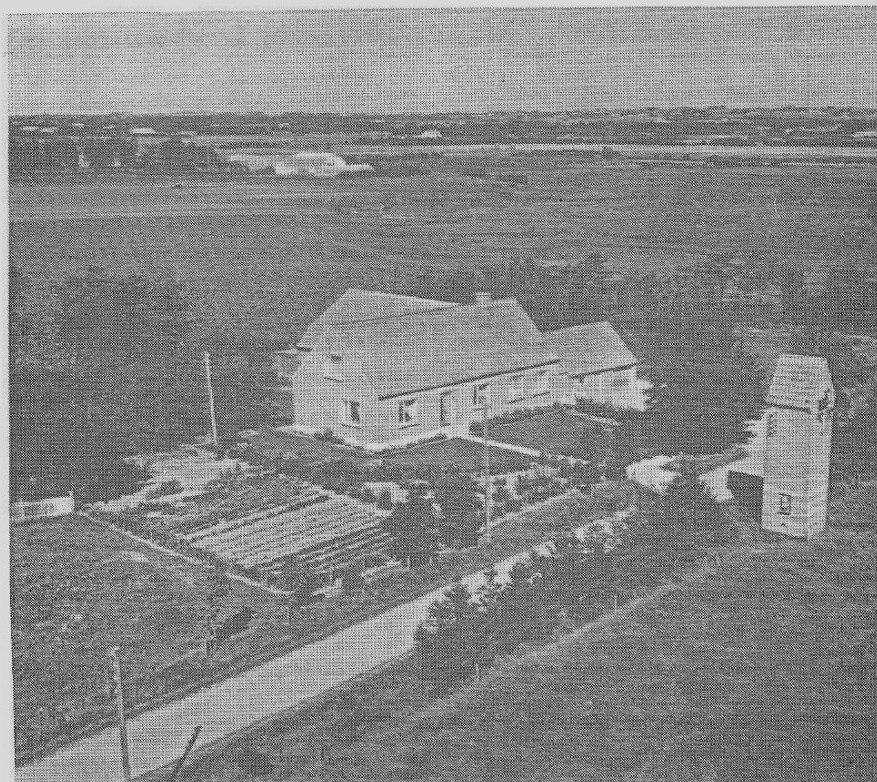

HALGÅRD SKOLE 1888 1988

Festskrift i anledning af Halgaard Skoles 100 års jubilæum.

Scannet, digitaliseret og suppleret med skolebilleder.

Jacob Halgaard og Bent Bak - Januar 2014

INDHOLD:

FORORD	Skolenævnnsformand Bente Rasmussen
SKOLENS HISTORIE 1888 - o. 1960	Lektor Jørgen Mejdahl.
FRA MIN SKOLETID - 1903 - 1910	Fhv. gårdejer Jens Halgaard.
MIN SKOLETID 1943 - 1950	Gårdejer Jacob Halgaard.
HALGÅRD SKOLE 1958 - 1970	Fhv. sognerådsformand Hans Larsen.
HALGÅRD SKOLE 100 ÅR	Fhv. lærere Inger og Gunnar Baunsgaard.
SKOLEN I 70-erne og 80-erne	Skoleinspektør Svend Dahl.
SKOLE-HJEM SAMARBEJDET	Skolenævnnsformand Bente Rasmussen.
ELEV PÅ HALGÅRD SKOLE 1980 - 1988	Elev Lone Rasmussen.
LÆRERPERSONALET FEBRUAR 1988	
ILLUSTRATIONER: 5. b 1987/88.	

Farvel til enelæreren - Goddag til temalærerne

*Af Bente Rasmussen
Skolenævnsformand*

Ja sådan er udviklingen indenfor den danske folkeskole i dag, og sådan er udviklingen også på HALGÅRD SKOLE som i år har bestået i 100 år.

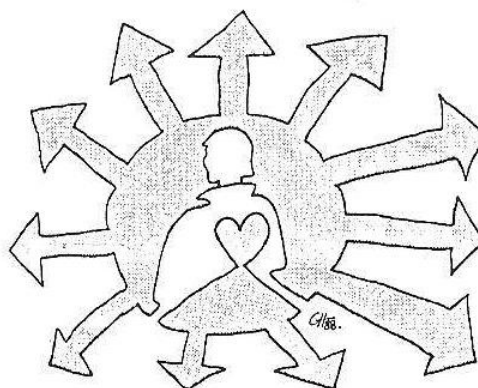
Da skolen blev oprettet lærte eleverne ikke om EDB og datamater. Dengang lærte eleverne årstal, kongerækker og alle danske købstæder udenad. Nu hedder det mængdelære og klassens time, det hedder temauger, samtidsorientering og integreret undervisning.

I anledning af Halgård skoles 100 års jubilæum er træk af skolens historie beskrevet af personer med forskelligartet tilknytning til skolen. Det er vores håb at vi med dette jubilæumsskrift kan give et rids af skolens omskiftelige tilværelse gennem de forgangne 100 år. Indtil 1954 var skolen en enelærerskole med kun 2 klasser. Udviklingen indenfor de sidste tredive år har gjort, at Halgård skole nu er en moderne kommuneskole med 343 elever og 22 lærere og 4 pædagoger i skolefritidsordningen.

Og skolen er i stadig udvikling i takt med det samfund vi lever i. Det nye begreb helhedsskolen er en god betegnelse for fremtidens skole. Skolens virksomhed skal tage sit udgangspunkt i det hele menneske. Den skal søge at give børnene en helhedsopfattelse af deres egen situation i relation til omverdenen i og udenfor skolen.

Med indvielsen af skolefritidsordningen i 1987 har vi taget hul på endnu en ny udvikling. Denne udvikling kan blandt andet gå i retning af, at skolen skal være vort lokalsamfunds kulturcenter.

Mejdal, marts 1988

Hjerte og
A.E.O. Barbesgaard

Lærer ved:

Halgaard skole
per. 1915 - 1953.

Halgaard Skole 1916 - Elever og lærer Barbesgaard.

1888 - o. 1960

Skole - men ingen degnelod

Af Jørgen Mejdahl

Er der noget, man altid har været rørende uenige om i Tvis, så er det, hvor skolerne skulle ligge. I tidens løb har vi haft 11 skoler forskellige steder i sognet. Tilbage er Tvis skole fra 1965 og Halgård skole, som i år fejrer sit 100 års jubilæum.

I 1833 blev den første skole i sognet bygget. Den lå tæt ved Storåen, ikke ret langt fra klosterøen, hvor Tvis kirke stod indtil 1887. Det var ganske praktisk for skolelæreren, for han var degn og kirkesanger ved kirken. Men for skolebørnene, især dem i søndersognet, lå skolen unægtelig noget afsides. Tvis hovedskole fik derfor en biskole i Tvislund, hvor degnen også underviste de tre dage i ugen.

Hovedskolen ved Storåen hed Amalielyst, og her gik blandt andre børnene fra Halgård og Mejdal til skole. Den bestod af en skolestue og en bolig for læreren, som desuden havde degnelod. Det vil sige et stykke jord, som læreren dyrkede som landbrug, og som udgjorde en væsentlig del af hans løn.

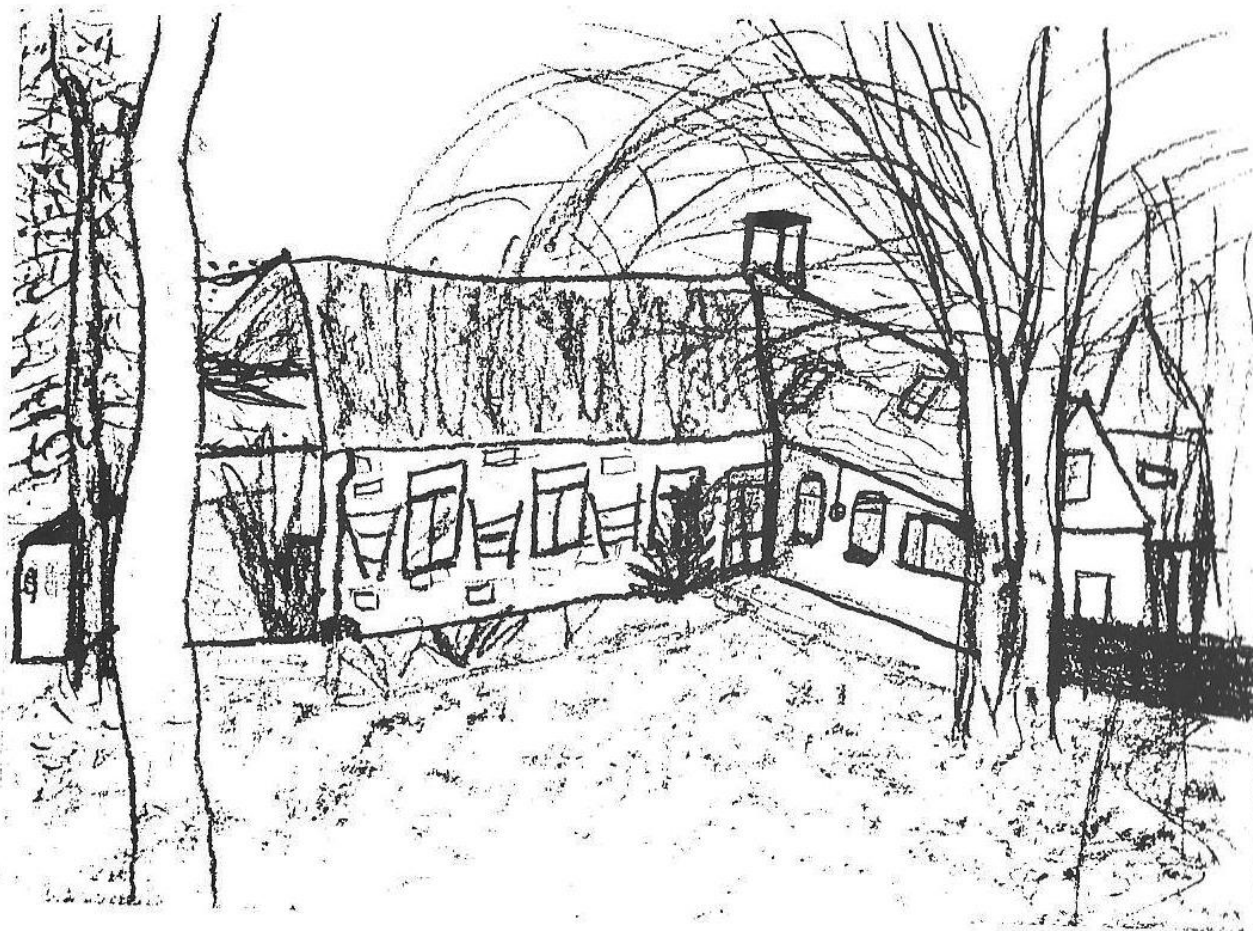
Tvis nye kirke blev taget i brug i 1887. Den var bygget på en bakke øst for proprietærgården Lauralyst, og omkring kirken voksede Tvis by op. Da kirken således flyttede op midt i sognet, måtte degnen og skolen flytte med. Sognerådet nedlagde Amalielyst som skole og solgte ejendommen som husmandsbrug og opførte istedet en ny skole lidt øst for Tvis på Østergårds marker i Tvislund. Også denne skole bestod af skolestue, lærerbolig og degnelod. Den kaldtes Frydenlund, men nok ikke af skolebørnene.

Halgård skole

Nu var det børnene i den nordlige og vestlige del af sognet, som havde langt til skole. Ved Brejnholt opførtes en lille biskole uden lærerbolig, men i Halgård skulle der bygges en selvstændig skole med lærerbolig, besluttede sognerådet.

Navnet Halgård har ikke noget med »en halv gård« at gøre. Det kommer af et gammelt dansk ord *hali*, der betød »langstrakte marker«. Det blev senere til Hahlgaard eller Haahlgaard, udtalt med langt å, sådan som man stadig kan høre det i dialekten i Tvis.

Fra gammel tid var der to gårde i Halgård. Begge lå nord for Halgård bæk dér, hvor Jens Halgaards hus ligger i dag. Den gård, som lå inde på engen vest for vejen, blev senere flyttet ned syd for bækken og kaldtes herefter naturligt nok for Sønder Halgård. Det er den gård, som ligger lige over for den nuværende indgang til Halgård skole. Gårdens smukke stuehus er en af de ældste bygninger i Tvis sogn.

Den anden gård forblev nord for bækken og kaldtes Nørre Halgård. Oprindeligt lå den sådan, at Halgårdvej gik direkte gennem gården. Senere er den flyttet op på bakken øst for vejen, og nu er det Uglkærvej, som går gennem Nørre Halgård.

I Sønder Halgård boede i 1887 en enke, som hed Anne Marie Jensdatter. Af hende købte sognerådet en trekantet parcel langs Halgårdvej. Den var lige præcis stor nok til, at der kunne opføres et hus, hvor der indrettedes skolestue i den ene ende og en ganske lille lærerbolig i den anden ende. Denne første skolebygning i Halgård skole eksisterer endnu. Det er det hus, som ligger vinkelret på pedelboligen. Indtil for få år siden blev det endnu brugt som lokale for børnehaveklasserne. En bid landbrugsjord blev der ikke købt til, for det var ikke meningen, at læreren i Halgård skole skulle have degnelod. Man regnede med at ansætte en ugift lærer, som ikke havde familie at forsørge.

Halgaard Skole 1911.

A. C. v. Barbesgaard Halgaard Skole

April	7	Beløst Lærer Barbesgaard	205 00
Maj	2	" "	205 00
Juni	3	Løst Barbesgaard	205 00
Juli	9	" Lærer Barbesgaard	205 00
Aug	5	" Lærer Barbesgaard	205 00
Sept.	1	" Lærer Barbesgaard	205 00
Oktober	3	" Lærer Barbesgaard	205 00
Novbr	1	" Lærer Barbesgaard	205 00

Løn til lærer Barbesgaard i 1926

Enelærere

Det lykkedes også. Den første lærer i Halgård skole hed *Marius Frederik Hansen*. Han var ung og netop færdiguddannet fra seminariet i Jonstrup på Sjælland. Han var ugift, men da han havde fået stillingen, giftede han sig, hvad man ikke kunne forhindre ham i. Både han selv og hans kone stammede fra Fyn, så da der i 1889 blev en stilling ledig nær Assens på Fyn, søgte han den og forlod Halgård skole.

Jørgen Nielsen hed den næste lærer. Heller ikke han blev her ret længe. Han kom fra Horsens med kone og barn. Men da de fik yderligere et barn, er den lille lærerbolig nok blevet dem for trang. De rejste i 1891, og så blev *Karl Mathæus Jensen*, kaldet »Lange Jensen«, ansat. Både han og hans kone var vestjyder. De stammede fra Hjerm og havde to børn. I Halgård fik de yderligere syv børn.

Nu kunne sognerådet godt se, at lærerboligen var for lille. I 1901 opførtes så en ny og selvstændig lærerbolig med front ud mod Halgårdvej og vinkelret på skolestuen, som ved samme lejlighed blev udvidet og nyindrettet. På loftet over den nye lærerbolig indrettede lærer Jensen på eget initiativ et lokale til sløjd og anden husflid til glæde for både skolebørnene og de voksne i skoledistriktet.

Anita H

Indtil 1901 var der også knyttet en biskole til Halgård skole. Det var Skautrup skole, som oprindeligt var biskole under hovedskolen i Nr. Felding, men som ved Halgårds skoles opførelse i 1888 blev lagt ind under denne. Så var det læreren i Halgård skole, der to dage om ugen måtte trave den lange vej til Skautrup skole for at undervise skolebørnene der. Denne ordning varede indtil 1901, da også skolerne i Brejnholt og Skautrup blev gjort til enelærerembeder.

I årene efter år 1900 skifter lærerne i Halgård skole igen ret hyppigt. *Kristen Abildtrup* er her 1903-1904 og efterfølges af *Jens Jensen*, kaldet »Lille Jensen«. I 1909 kommer *Christian Peder Andersen* til Halgård. Han flytter til Tørring i 1913 og efterfølges af *Andreas Karl Østergaard Rasmussen*, som kun bliver her i to år.

Med *Aage Christian Olsen Barbesgaard* får Halgård skole endelig en lærer, som slår sig ned for en årrække. Helt præcis: fra 1915 til sin pensionering i 1953. Lærer Barbesgaard stammer fra Tim og hans kone fra egnen omkring Ribe. De får fire børn, alle født i Halgård. I 1954 flytter lærer *Søren Gerhard Sørensen* hertil fra Dronninglund og overtager embedet som enelærer i Halgård. Han stammer fra Sjælland og hans kone fra Nr. Nisum. De flytter hertil med to børn. I lærer Sørensens tid begynder udvidelserne af Halgård skole. Med ansættelsen af flere lærere ved skolen udnævnes lærer Sørensen først til førstelærer og senere til skoleinspektør. På denne post afløses han i 1972 af *Svend Dahl*, Halgård skoles nuværende skoleinspektør. Han stammer fra Århus og hans kone fra Horsens. Parret har fire børn.

Lille klasse og store klasse

Helt frem til 1959 var Halgård skole en landsbyordnet skole. Det vil sige en skole med to klasser, »Lille klasse«, som omfattede børn fra 1. til 3. skoleår, og »Store klasse« med børn fra 4. til 7. skoleår. Enelæreren underviste begge klasser i samtlige fag, nemlig religion, dansk, skrivning, regning, historie, geografi og naturhistorie.

Om vinteren gik store klasse i skole fire dage om ugen og lille klasse to dage. Om sommeren, og det vil sige fra maj til og med oktober, var det omvendt. Om vinteren blev der undervist fra klokken 9 til 12 og igen om eftermiddagen fra 1 til 4. Om sommeren begyndte undervisningen klokken 6 om morgenen og varede til klokken 12 middag. I gennemsnit havde skolebørnene 18 timers undervisning om ugen i 41 uger af året.

Denne skoleordning var tilpasset et udpræget landbrugssamfund, hvor børnene skulle hjælpe til i bedriften. De fleste derhjemme, men der var også børn, der var sendt ud at tjene hos fremmede, før de blev konfirmeret, og derfor stadig var omfattet af skolepligten. Om sommeren var der mest at bestille i landbruget, så derfor havde de store børn kun to skoledage om ugen i sommerhalvåret. Alligevel kneb det undertiden med forståelsen for, at børn skulle »gå te' skuel'«, når der var så meget, der skulle passes i bedriften.

Forsømmelser var ikke ualmindelige, men de blev straffet ved, at forældrene blev idømt bøder: 12 øre for den første forsømmelse og derefter steg bøden til 25 øre, 50 øre, ja, helt op til 1 krone. For så vidt disse bøder, de såkaldte dagsmulkter, overhovedet blev betalt - det kneb nemlig også - blev pengene brugt til anskaffelse af »anskuelighedsbilleder« til brug i undervisningen.

I skolestuen sad børnene ved firemandspulte med faste bænke med front mod lærerens katederpult, bag hvilken den store sorte tavle hang. Den var af træ, hvorimod de små tavler, som børnene skrev på, var af skiffer. Griflerne, som børnene skrev med, skulle de selv købe. De kostede 1 øre stykket. Foruden af anskuelighedsbillederne var væggene prydet af et landkort, og henne i hjørnet stod kakkelovnen og tørvekassen.

Aktive lærere

Tror man, at datidens lærere var strenge og reaktionære, må man tro om igen. Tværtimod satte de skiftende lærere i Halgård adskillige ting i gang både i skolen og i sognet. Allerede midt i 1890'erne oprettede lærer Jensen en aftenskole, som hans efterfølgere videreførte. Indretningen af loftslokalet over den nye lærerbolig til husflidslokale var også et lærerinitiativ, som førte til dannelsen af en husflidsforening i sognet. Oprindelig kun for karlene, men Lille Jensens kone fik gennemført, at pigerne også kom med. Hun var i det hele taget en foregangskvinde for ligeberettigelse, længe før det blev almindelig anerkendt. I 1905 ansøgte de fire lærere ved sognets skoler kommunen om at få oprettet en bogsamling ved hver skole, hvilket sognerådet nølende gik med til ved at bevilge 5 kroner til formålet. Også en sangforening blev der dannet på foranledning af lærerne, og i vinteren 1908-1909 blev der i Halgård og Skautrup skoler undervist i håndgerning af de repektive læreres hustruer, en indsats, som sognerådet honorerede med henholdsvis 15 og 10 kroner. Jo, der skete noget i Halgård skole.

Mod nye tider

Selv om den landsbyordnede skoleordning bestod helt frem til 1959, skete der adskillige ændringer undervejs. Efter første verdenskrig vedtog skolekommissionen en revideret skoleordning, som gav børnene flere timer og flere fag. En ny folkeskolelov fra 1937 blev på grund af krigen først rigtig gennemført efter befrielsen, men også den betød en tilpasning af skolen til et samfund i forandring.

Den helt store omvæltning for Halgård skole kom dog først i slutningen af 1950'erne, da den nye folkeskolelov fra 1958 skulle føres ud i livet. Den lov afskaffede de landsbyordnede skoler. Samtidig var der vest for Halgård vokset et helt nyt bysamfund op i Mejdal med mange børnefamilier. Dermed trådte Halgård skole ind i en helt ny og spændende fase af sin udvikling.

1903-1910

Fra min skoletid

Af Jens Halgaard

Jeg er født den 29. februar på Nr. Halgård som den fjerde af syv søskende. I dag ville det være en stor børneflokk, men dengang var det meget almindeligt.

Nr. Halgård havde dengang et almindeligt folkehold: 2 karle og 2 piger, så til daglig kunne vi være op til 13 daglige mennesker. Om sommeren havde vi også en hjorddreng. Køerne skulle dengang malkes tre gange om dagen, og da man brugte tøj og ikke hegn som nu, var der meget arbejde med at få dem ind til malkning og ud igen. Da jeg var mindre, malkede min mor og pigerne, men da jeg blev større, fik jeg rigtignok selv lært kunsten. Hjorddrengene kom ofte fra Holstebro. Vi syntes, de var nogle friske fyre.

Min skolegang begyndte til april i 1903. Dengang gik skoleåret fra april til april, for at de nykonfirmerede kunne komme i plads, når forårs- og sommerarbejdet begyndte.

Skolen var ordnet i overensstemmelse med den vestjyske skoleordning. Jeg startede med at gå 5 dage om ugen i sommerhalvåret og 1 dag i vinterhalvåret. Det gjaldt den »bette klass'«. For den »store klass'« var det omvendt. Man skulle gøre nytte i bedriften fra man var omkring 10-11 år, og det var skolegangen lagt til rette efter. I vinterhalvåret byttede man så om, så de store fik 5 dage i skolen på den årstid, hvor der ikke var så meget at lave i landbruget.

Når man kom ind i skolestuen, så man to rækker langborde med pult. Der kunne sidde 5-6 elever ved hvert af dem. Her sad vi så på løse skamler uden rygstød. Drengene sad i den ene side og pigerne i den anden. Engang imellem byttede læreren - det var Bette Jensen det meste af min tid - om på os. Han sagde, at det var for at vi ikke skulle blive skæve i nakken. I den vestre ende mod gavlen, var kateder og tavle, i den østre ved indgangsdøren stod kakkelovnen, en stor tykmavet tromlekakkelovn med skærm for. Jensen stod selv for fyringen. Han brugte tørv, så på dage med tungt vejr uden ordentlig træk i skorstenen kunne der nok blive noget røget derinde. Som belysning blev der brugt petroleum. Om vinteren kunne der være noget dunkelt. Rengøringen måtte hans kone sørge for. Senere lejede man dog folk blandt skolens naboer til det.

I den »bette klass'« var vi mellem syv og ti år, så der skulle undervises tre år-gange samtidigt. Der var meget at se til for læreren, men han klarede det ofte med at lade de større hjælpe de mindre. Nu var der også den fordel ved de store søskendeflokke, at de store havde lært de mindre søskende både noget regning samt bogstaverne og stavning og måske også læsning allerede inden de kom i skole.

Min far har fortalt fra sin skoletid: Nede på Amalielyst, hvor der også var skole dengang, kom der engang en dreng i skole til lærer Kjær. For at få rede på drengens kundskaber startede Kjær med at pege på et A i ABC'en, og drengen svarede: - A. Dernæst pegede Kjær på B og fik svaret: - B. Videre frem til C og atter fik Kjær det rigtige svar. Nu fik læreren blod på tanden og spurgte drengen, om de skulle springe i dem, og så fik han svaret: - Er do tovli'. A ka løs' æ avis! Så hos mange har det ikke stået så galt til med lærdommen - heller ikke hos begyndere. Jeg tror, vore forældre satte en ære i, at vi kunne mest muligt, når vi begyndte i skolen. Det gjorde hjemmet ære.

Vi startede med ABC'en »Hanebogen« og når vi var igennem den, fik vi rigtige læsebøger, jeg mener, de var af Grønvald Fynbo.

Skrivning og regning startede jeg med at lave på skifertavle. Tavlerne kunne godt være noget slidte, for de gik i arv mellem søskende. Grifler kunne vi købe hos Jensen for én øre stykket. Når tavlen var fuld, og den var blevet forevist, slettede vi og kunne gå videre. Vi lærte både de gotiske og de latinske bogstaver, så det var noget at komme igennem. Både de skrevne og de trykte - så det var faktisk fire alfabeter i løbet af det første år. Det var noget! De gotiske bogstaver kaldte vi »gammel dansk«. Jeg tror næppe, at man skulle lære »gammel dansk«. Det var vist nærmest for sjov. Min fars far brugte kun dem, men i min

tid vandt de latinske frem. Tavler brugte vi dog kun i begyndelsen af min skoletid. De afløstes på et vist tidspunkt af hefter, og så kunne vi købe blyanter og penne hos læreren.

I regning brugte vi i løbet af de syv år to regnebøger, som vi kom igennem, som vi var dygtige til. I den »bette klass'« var det talstykker, i den store var der også procentregning, brøkregning og forholdsregning. Om de sidste husker jeg opgaverne med grøftegravere: et antal mand skulle grave en grøft så og så lang og med en bestemt bredde. De arbejdede med en vis hurtighed i en vis tid. Hvad skete der så, hvis der kun var halvt så mange mand, eller hvis grøften skulle være dobbelt så bred, eller hvad der nu kunne findes på.

Det kunne vi tage med hjem og regne videre på og give svaret næste dag. Vi havde regelmæssigt lektier for både i læsning, regning og sommetider også i salmevers eller katekismus, men Bette Jensen var nu ikke slem til at forlange udenadslæren.

Når vi kom i skole næste dag, blev vi hørt. Det foregik sådan, at man rejste sig ved sin plads, og stående læste man så et stykke i læsebogen eller sagde et salmevers, mens de andre hørte på. Læreren kunne dog aldrig nå at høre os alle, så de, der havde det værst med skolegang og lektier, kunne altid leve i håbet om at gå fri.

Skolegangen var ikke så slem, hvis man havde et rimeligt godt nemme. Men var det ikke tilfældet, var det ingen spøg. Når vi var tre eller fire årgange sammen, befandt vi os jo på mange forskellige steder i læse- eller regnebogen. Når vi så i regelen var en 20-25 stykker i klassen, var det umuligt for læreren at komme rundt ved alle for at give dem den hjælp, de havde brug for. Som allerede sagt satte han de ældre til at hjælpe de yngre, men det forudsatte, at de yngre dog kunne noget. Hvis der så iblandt os var børn, der af forskellige grunde ikke havde lært noget hjemmefra, eller som havde svært ved at lære, så kunne de godt få en streng skolegang.

Skoledagen begyndte altid med morgenandagt. Vi bad Fadervor i kor sammen med Jensen, og derefter sang vi en salme. Vi havde et lille hefte hvor blandt andet Ingemanns morgen- og aftensange og salmer for børn var med.

Men ellers havde dagen ikke noget bestemt forløb. Læreren afgjorde, når vi skulle skifte fra ét fag til et andet. Dog havde vi hver dag læsning, regning og bibelhistorie.

Bette Jensen var god til at fortælle. På den måde har han lettet skolegangen for de tunge elever. Vi hørte bibelhistorie, danmarkshistorie og geografi. Bibelhistorien bestod jo af de bibelske fortællinger og som allerede fortalt en smule salmevers og katekismus udenad. Danmarkshistorien var bygget op om kongerækken, om krige og om kendte mænd: krigere og søhelte. I geografi skulle vi lære om landene: grænser, byer, floder, bjerge og om næringsvejene. Det gav noget besvær med fremmede navne. Jeg husker navnlig de russiske floder Dnjepr og Dnjestr. De var lidt svære at få placeret - for slet ikke at snakke om

udtalen. Men længere østpå end Rusland tror jeg ikke, vi kom, og vi standsede

I den store klasse blev der taget grundigere fat på dansk. Vi skulle lære at skrive sproget rigtigt. Vi kaldte det retskrivning. Nu brugte vi hefter og skrev med blæk og lærte at finde grundled og udsagnsled, så vi kunne sætte komma, semikolen og punktum de rigtige steder. Genfortælling havde vi også, og her var det om at få det hele med, så resultatet kom til at ligne forbilledet - den historie læreren havde læst op - mest muligt. Når vi så var rimeligt gode til retskrivning, tog vi fat på at skrive stil. Det var hjemmearbejde og skulle skrives pænt.

Nu var griflerne afløst af penne, og at skrive ordentligt var vigtigt. Det blev vi trænet med i skønskrivningsbogen, et hefte, hvor skråstreger angav hældningen og vandrettet linier bogstavernes højde. Her gjaldt det om at holde tungen lige i munden, så bogstaver og ord kom til at ligne forskriften mest muligt.

Var der ikke orden i sagerne eller kunne vi ikke vores lektier, straffede Jensen os med eftersidning. Det foregik ved 4-5-tiden om eftermiddagen, så hvis man havde været uheldig, kunne man få en lang skoledag ud af det. Desuden forsømte man så også nogen af pligterne derhjemme. Fra jeg var omkring ti år, var jeg nemlig også begyndt at hjælpe til i bedriften.

Gymnastik havde vi, når vejret tillod det, for redskaberne stod udendørs på legepladsen. Her var en glat stang, et glat tov og et knudetov til klatring og ringe til svingøvelser. Desuden nogle ribber og en buk til spring.

Her tilbragte vi selvfølgelig også vore frikvarterer, hvor vi løb og legede røvere og soldater. Jeg husker også et spil, der var en slags cricket. Med et boldtræ skulle man slå til et gærde, der bestod af to mursten med en pind over. Eller vi løb ned til bækken, hvor der altid var noget at se - ganske som skolebørn gør i dag.

Ja, bækken var et herligt sted. Nu er den snavset og død, men dengang var den ren og levende. Om foråret gik små glasål op med strømmen, og omefteråret var der et træk den modsatte vej af udvoksede ål. Så blussede vi dem. I starten brugte vi en staldlygte, men det blev først rigtigt til noget, da vi fik en karbidlampe. Så tog vi dem med ålejern. Og der var mange! Jeg har også fanget gedder i bækken. Neden for stuehuset havde min far stemmet bækken op for at skaffe vand til bedriften. Vandets fald fra den opstemmede sø drev en såkaldt stødhævert, der kunne pumpe vand op til gården. Og i den lille sø, som er borte nu, gik der også mange ål, så der kunne der også fiskes. Om vinteren brugte vi søen til skøjteløb.

Lærer Jensen lærte os også andre ting, som jeg slet ikke tror hørt med til hans pligter. Enkelte gange tog han os med i marken for at give anskuelsesundervisning i botanik. Så lærte vi om blomsternes griffel og støvfang i stedet for kun at se det samme på billeder eller anskuelsestavler, men det var nu sjældent, vi forlod skolestuen.

Han indførte også frihåndstegning. Vi fik en mappe med svært papir, og så var det om at lave pæne, lige streget på fri hånd uden lineal. Når vi så blev mere

også ved Persien og Nordafrika. Men jeg tror, vi blev rimeligt orienteret efter den tids forhold.

forfarne, blev det til forskellige geometriske figurer. Det morede mig at tegne. Jeg fortsatte derhjemme, tegnede skibe og andet.

Engang imellem gav han os også noget, vil kaldte fælleslæsning. Den samme bog blev delt om til alle, og så skulle vi »spille« personerne. Det kunne være »Gøngehøvdingen«, og så fik vi hver vores rolle: Den ædle Svend Gønge, den trofaste Ib, Palle med den tamme krage, Tam og hans kone den skrækkelige Kulsoen, den forrædder, der hjalp svenskerne.

Endog stenografi gik Jensen i gang med, men det fik vi nu ikke gjort færdigt, for han rejste i slutningen af min tid, inden vi var kommet rigtigt ind i det, så det fik jeg ikke lært.

Det var ikke nogen fed bestilling at være lærer ved skolen. Han fik 600 kroner om året, fri bolig med brændsel - tørv - og offer i forbindelse med kirkelige handlinger: dåb, bryllup, begravelse og barselskoners kirkegang. Der var ingen jord til stillingen, som det ellers var almindeligt dengang - kun en have, og det har vel været begrænset, hvad den kunne give.

Han fik også et fast årligt beløb for distriktskirkesang. Han skulle så synge de døde ud af hjemmene og tillige ved begravelsen. Desuden ved dåb og bryllup. Han fik også offer. Ved den lejlighed fik vi to forskelligt farvede sedler i skolen: én til præsten og én til degnen. Her pakkede man så mønter i - en krone, en daler - og afleverede dem i kirken ved næste gudstjeneste. Sedlerne blev brugt flere gange, for når vi fik dem, kunne vi se aftrykket af mønter, der tidligere havde været pakket ind i dem.

I august 1909 begyndte jeg at gå til præst ved Valgmenighedskirken i Holstebro. På det tidspunkt havde vi ingen præst i Nr. Felding - Tvis, så derfor kom jeg til at gå hos pastor Morten Larsen inde i byen. Det var en lang tur, men heldigvis havde min større søster en cykel, som jeg kunne bruge, når føret var til det, men om vinteren måtte jeg gå. Men der var tid til det. Dengang var der afsat en hel dag til præstegang, fordi de fleste havde langt til præst, da de små skoler jo var spredt ud over et stort område.

Når man begyndte at gå til præst, var det et nyt afsnit af livet, der begyndte. Så skulle man konfirmeres foråret efter, og derefter blev jeg ophøjet til karl.

Så var barndommen og skoletiden forbi.

Halgaard skoles 100 års jubilæum marts '88

Af Jacob Halgaard

Som gammel elev i Halgaard skole (årgang 1943-1950) vil jeg gerne ønske skolen, elever og lærere til lykke med de første 100 år, og samtidig benytte lejligheden til at berette om skolegangen, som den formede sig ved Halgaard skole for ca. 40 år siden.

Lærer var A. C. O. Barbesgaard (1915-1953) en meget markant og afholdt enelærer gennem alle årene, som nød stor respekt både blandt eleverne samt uden for skolen.

Skolegangen var indrettet efter den vestjyske skoleordning, som var gældende ved landsbyskolerne indtil 1958. Efter denne ordning havde skolen 2 klasser - yngste og ældste klasse.

Vi gik de 3 første år i yngste klasse og 4 år i ældste klasse, og eleverne gik kun i skole hveranden dag. Mandag - onsdag - fredag i ældste klasse tirsdag - torsdag - lørdag i yngste klasse.

I alt havde skolen ca. 42 elever, hvilket jo ikke er mange sammenlignet med i dag, men her skal man erindre sig, at for 40 år siden bestod Mejdal by af 7 landejendomme.

Skolebygningerne bestod af skolestuen samt lærerboligen. Toiletterne var indrettet i en uisoleret halvtagsbygning vest for skolen selvfølgelig uden varme og varmt vand, og det var bestemt ikke noget behageligt sted en kold vinterdag. Derimod var der rart og lunt i skolestuen takket været en stor kakkelovn, hvori der blev fyret med tørv og lidt træbrænde — tørv var jo krigstidens mest anvendte brændsel.

De 2 første år, jeg gik i skole, var under den 2. verdenskrig. Der var mangel på alt. Tøj var meget vanskeligt at få, og på de fleste fødevarer var der rationeringsmærker.

I skolen var der genbrug af undervisningsmidler. Bøgerne blev bogstavelig talt slidt op. Papir var jo også en mangelvare, så derfor brugte vi en overgang i yngste klasse griffel og tavle. Altså ikke bare den store tavle, men hver elev havde sin egen tavle medbragt i rygsækken sammen med penalhus - regnebog - skrivebog - bibelhistorie m.m.

Når skolerne i dag beklager sig over budgetmidlerne til undervisningsmaterialer og mener at de er for små, tænker jeg sommetider i mit stille sind 45 år tilbage. — Nåh, men det er nostalgi?

Hovedfagene var: dansk, regning,, skrivning, religion, historie og geografi. Det var fag, som vi fik karakterer i ved den årlig eksamen. Udover førnævnte fag var der samfundslære, som dog ikke var skemaført, selv om det var et meget væsentligt fag. Undervisningen i samfundsfag fulgte ikke noget bestemt mønster måske lige bortset fra, hvis det parti, som Barbesgaard bekendte sig til - det radikale venstre - mødte for megen modstand. Da havde han svært ved at skjule sin irritation. Men ellers blev dagsaktuelle samfundsproblemer taget spontant op, og vi fik forklaret sammenhængen på en meget engageret og spændende måde.

En af de sidste dage i marts måned afholdtes den årlige eksamen, hvor skolekommissionen påhørte og vurderede, om skolearbejdet nu også blev varetaget på forsvarlig vis.

Det var en dag med fortættet spænding, hvor både elever og lærer var i ekstra pænt tøj - og iøvrigt opført sig eksemplariske.

Jeg husker især formanden for skolekommissionen, som var sognepræsten N. P. Smith. Han var dansk sønderjyde fra før genforeningen i 1920, og han havde deltaget - vistnok 3½ år i 1. verdenskrig som tysk officer. Krigsdeltagelsen havde påvirket ham meget, og plagede ham en del. Han var en høj, tynd og stilig mand, som med megen værdighed indtog pladsen bag katederet, og det var en væsentligt ting, at salmeversene blev citeret korrekt. Smith tillagde også idræt og gymnastik stor værdi.

Mandagen efter eksamen blev vi så præsenteret for karaktererne. Barbesgaard havde den ordning, at eleverne sad efter karakterer. Den som havde de højeste karakterer sad øverst. Ordningen favoriserede helt klart de, som havde lettest ved at tilegne sig skolekundskaber.

Halgaard skole 1947 - lærer Barbesgaard.

1. række: Lærer Barbesgaard - Grethe Christensen - Lis Laursen - Gudrun Sønderby - Edith Hansen - Ellen Margrethe Laursen - IngaLise Christensen - Tove Thoustrup - Inger Sønderby - Gerda Christensen.
2. række: Verner Majlund - Peder Thoustrup - Jacob Halgaard - Flemming Knudsen - Gudmund Davidsen - Henning Jensen - Børge ? - Jens Christian Thoustrup - Marius Davidsen - HarryAndersen.
3. række: Ove ? - Bjarne Vestbjerg - ubekendt - Elna Thoustrup - Solveig Sønderby - Britta Vestbjerg - ubekendt - ubekendt - ubekendt - Christian Halgaard.
4. række: Harding Køhler - ubekendt - ubekendt - Anders Bjerregaard - Herbert Andersen - Gunnar Andersen - Svend Erik Bjerre - Bendt Larsen - ubekendt.

Lærer Barbesgaard i opgør med paster Schmidt.

Pastor Schmidt var, som det var sædvane, formand for skolekommisionen, og en gang årligt mødte han med resten af skolekommisionen op i skolen for at overhøre børnenes kundskaber.

Jacob Halgaard, Fjald fortæller om sådan et besøg. Det var det minderige år, præsten kom til kort over for læreren:

" Det var midt i året 1947. Det var årets eksamensdag for "store klasse" på Halgaard Skole. Store klasse bestod af de fire ældste årgange.

Det var nok årets mest spændende og fortættede dag. Vi elever mødte, så vidt jeg husker det – ved 10'tiden, pænt klædt på – klar til at møde skolekommisionen.

Selve eksamen/overhøringen tog vel en 1 ½- 2 timer. Sognepræsten var vistnok født formand for skolekommisionen, som i øvrigt nok bestod af 6 valgte medlemmer.

Kl. 10 gik døren op – Vi rejser os op i respekt for kommissionen. Pastor Schmidt går forrest. Han går hen til kateteret og sætter sig der. De andre medlemmer sætter sig rundt ved siderne. 2 af dem er af min familie- det er meget beroligende. Jeg er 10 år gammel – og tilhører yngste årgang i klassen.

Vi starter med at synge "I østen stiger solen op." Lærer Barbesgaard spiller som særvanlig for på violin. (Den dag var alle fire strenge intakte på violinen, det skete en af dem sprang, men det betød ikke så meget, vi sang videre, og alle skulle synge med) – A.C.O. Barbesgaard (1915-1953) var en meget markant og afholdt enelærer ved Halgaard Skole.

Schmidt var en meget interesseret og højtidelig eksaminator – hele hans fremtoning indgød respekt. Han var en høj, tynd mand, med et skarpt, markeret ansigt, bevægelserne var rolige og værdige. Hans stemmeføring var præget af den sønderjyske dialekt – han rullede på r'erne.

Vi blev nu overhørt i Bibel og Danmarkshistorie, det var også en væsentlig ting, at vi kunne nogle salmevers. Som afslutning på en god eksamen, hvor vi også skulle vise læsefærdigheden, blev de 2 ældste piger overladt at citere Gustav Wiedes "Skærmysler": tante 1 og tante 2.

Så gik alt galt!

*Pigerne læste og spillede rollerne, skolekommisionen nikkede og smilede – lige til den ene pige siger "Herre Gud..". Schmidt stopper forestillingen og siger: "**Børn, I skal tage jeres blyanter og strege "Herre Gud" ud. Det må I ikke sige**".*

*Barbesgaard trækker vejret to gange og siger så skarpt: "**Det skal ikke hviskes ud. Det er en godkendt læsebog.**"*

*Schmidt meget alvorlig: "**Børn, I skal strege "Herre Gud" væk!**"*

*Barbesgaard – meget skarpt: "**Nej, denne læsebog er godkendt af Ministeriet – der skal ikke ændres noget!**"*

Der var en fortættet spænding – vi sad med blyant og viskelæder. Det var ikke almindeligt, at Patstor Schmidt blev modsagt, men han gav sig – og vi syntes, det var stærkt klaret af vores degn/lærer.

Efterfølgende har Fru Barbesgaards gode frokost forhåbentlig mildnet tonen, så skolekommisionen i fred og ro kunne gennemgå vore dansk- og genfortællingshefter.

Vi fik karakterer i: dansk – regning- skrivning og religion. Historie og geografi var også vigtige fag."

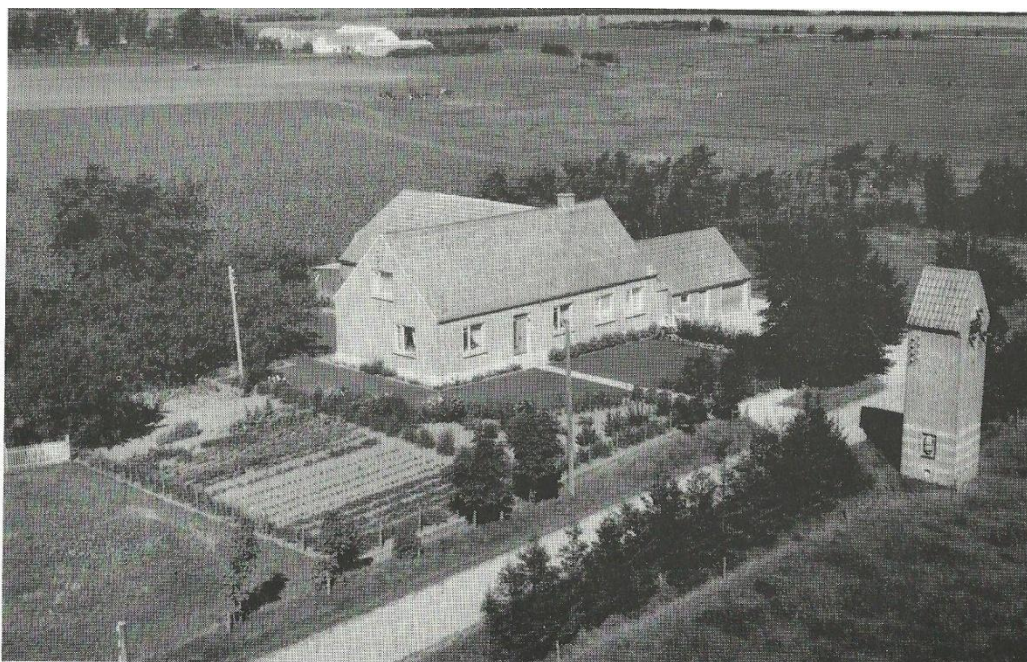

Halgaard Skole 1949. Lærer Barbesgaard.

Oppefra fra venstre:

1. række: Ukendt - Svend Christensen - Peder Sønderby - Åge Søndergaard - Christian Halgaard - Verner Majlund - ukendt - Bendt Larsen - Ove ? - ukendt - Jens Christian Sønderby - Frode Davidsen - Lærer Barbesgaard.
2. række: Bjarne Vestbjerg - Svend Erik Bjerre - Herbert Andersen - Peder Andersen - Marius Davidsen - Flemming Knudsen - Jacob Halgaard - Anders Bjerregaard - Harry Andersen - Gunnar Andersen - Børge ?.
3. række: Solveig Sønderby - Britta Vestbjerg - Gerda Christensen - Grethe Christensen - Ingrid ? - Lis laursen - Inger Sønderby - Jenny Poulsen - Henny ? - Elly Knudsen.
4. række: Gæst - Gæst - ukendt - Jytte ? - Karen Skræddergaard - Gerda Lauritsen - Elna Thoustrup - Bodil Sønderby - Karen Marie Bjerregaard - Anna Sønderby - Gudrun Frøjk - Bente Skræddergaard - Olga Knudsen.

Indtil 1959 var skolen i Halgård et enelærerebende med store klasse og lille klasse. Skolestuen kan her lige netop anes bag lærerboligen, som i dag er pedelbolig ved den flere gange udvidede Halgård skole.

Nr. Halgaard - drenge . Foto 1910 - Har alle gået på Halgaard Skole.

Fra venstre: Keld Halgaard, Jens Halgaard (blev sognerådsformand), Harald Halgaard (blev sognefoged), Kristian Halgaard, Aksel Halgaard.

Barbesgaard gjorde uden for skoletiden en stor indsats for egnens unge. Om vinteren med aftenskole og om sommeren som træner for håndholdboldene.

Idræt og gymnastikaktiviteterne var henlagt til sommerhalvåret, og da kun på godtvejrsgage. Vi havde på sportspladsen ribber og bom samt buk og plint. Ingen af de 4 skoler i Tvis sogn havde gymnastiksal. Formentlig har de gamle sogneråd haft den indstilling, at ungerne gik i skole for at lære noget - kræfterne kunne bruges på en anden måde - og så sparede man gymnastiksalene!

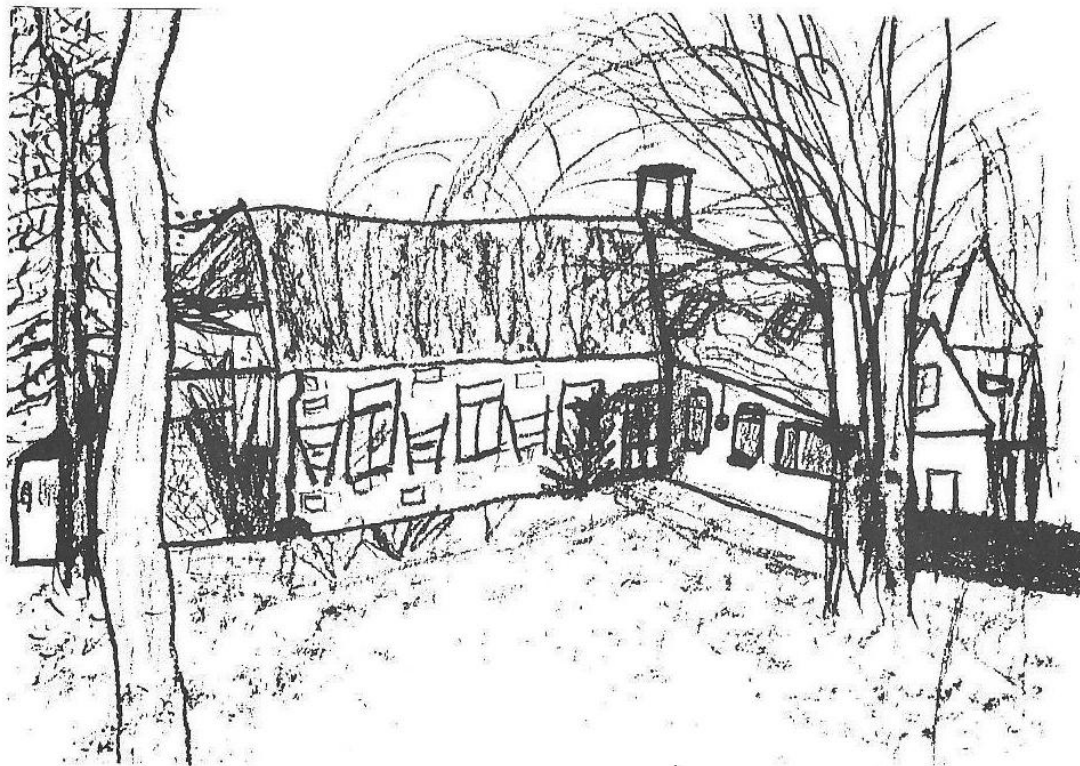
Afslutningsvis

Hvis man sammenligner den tids skole med det, vi kender i dag, så er nutidens skoleform jo meget mere spændende. Tilbudene og mulighederne langt større.

Men jeg tror, man skal være varsom med at kritisere den gamle skole. Den havde sine værdier. Mange af den tids enelærere var store pædagoger og menneskekendere. De var næsten alle meget engagerede i tidens politiske og folkelige strømninger og i, hvad der foregik i sognet. Og så havde de forældrenes fulde opbakning til det daglige arbejde.

Det skal da også tilføjes, at også dengang gik en del af eleverne videre i uddannelsessystemet med den grundviden og -holdning, der var erhvervet i Halgaard skole.

Til lykke med jubilæet!

**HALGAARD AFTENSKOLE
1952**

Halgård Skole 1958-1970

Af Hans Larsen

Da der i 1958 kom nye skolelove, var det nødvendigt med ændringer i skolevæsenet i Tvis kommune. Det medførte at Tvis sogneråd efter råd fra daværende amtsskolekonsulent Søborg tog ud og så forskellige skoler bygget af forskellige arkitekter. Resultatet blev, at det blev arkitekt Kjær, Ølgod, som kom til at forestå skolebyggeriet og senere plejehjemsbyggeriet i Tvis.

Amtsskolekonsulent Søborg foreslog, at de 3 skoler Gedebo, Hingebjerg og Skatrup, skulle nedlægges, og børnene overføres til en ny centralskole, som skulle opføres i Tvis by, samt at Halgård skole skulle udbygges til en 4-klasset skole. På det tidspunkt boede der 20 familier i Mejdal, og den følgende udvikling skulle vise, at der ville blive brug for yderligere udbygning af Halgård skole. De planer blev i løbet af de første måneder af 1959 godkendt ved et beboermøde og senere af skolekommissionen og lærerrådet.

Nu kunne Tvis-boerne blive enige!

Arkitekt Kjær udarbejdede en skitse over udbygningen af Halgård skole. Den bestod af 2 klasseværelser, særundervisningslokale, ungdomslokale, gymnasiksal, lærerværelse og diverse birum. Udgifterne var anslået til 320.000 kr.

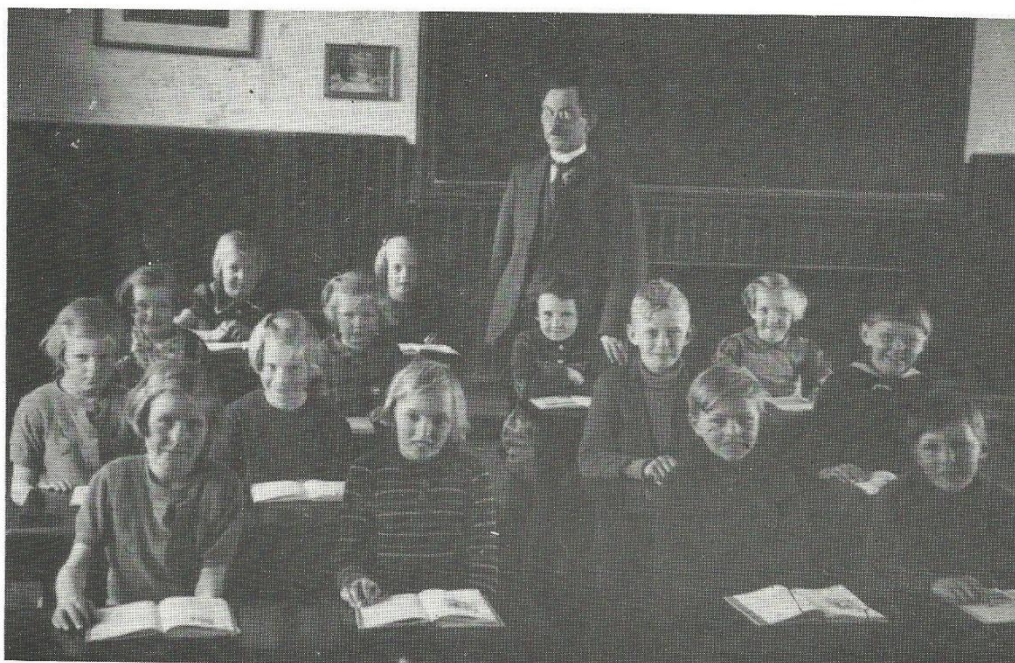
Det blev nødvendigt at købe 1 tdr. land af skolens nabo, Laurits Sandfær, Sdr. Halgård, for at få plads til de nye bygninger og legepladsen. Den 1. marts 1960 forelå skoledirektionens godkendelse af byggeriet, og der blev senere givet en materialebevilling på 125.000 kr. til Halgård skole. Den 2. august 1960 afholdtes licitation og byggearbejdet påbegyndtes.

I forbindelse med byggeriet blev der brug for for mere vand. Efter 2 for-gæves forsøg fandt man rigeligt vand ved en boring på Nr. Halgård mark ca. 250 m nord for skolen. Så indgik man en aftale, så både skolen, lærerboliger samt Nr. og Sdr. Halgård og Vesterled fik vand fra det nye vandværk. I forbindelse med skolebyggeriet skulle der også være boliger til lærerne. Samtidig med skolebyggeriet opførtes lærerboligen Halgårdvej nr. 5, hvor der i kælderen blev indrettet et midlertidigt klasseværelse, for det kneb med at have det stigende antal børn i det ene klasselokale; som var ved Halgård skole.

Byggeriet gik planmæssigt, der blev holdt rejsegilde den 21. februar 1961, og det var en glædesdag, da de nye bygninger kunne tages i brug efter sommerferien midt i august 1961. Samtidig flyttede lærerparret Ellen og Poul Hansen ind i lærerboligen, Halgårdvej 5. De udgjorde sammen med førstelærer Gerhard Sørensens lærerstaben ved Halgård skole.

Den officielle indvielse fandt sted den 21. november 1961 under overværelse af mange af sognets beboere og indbudte gæster. Amtmand Ranget Nielsen,

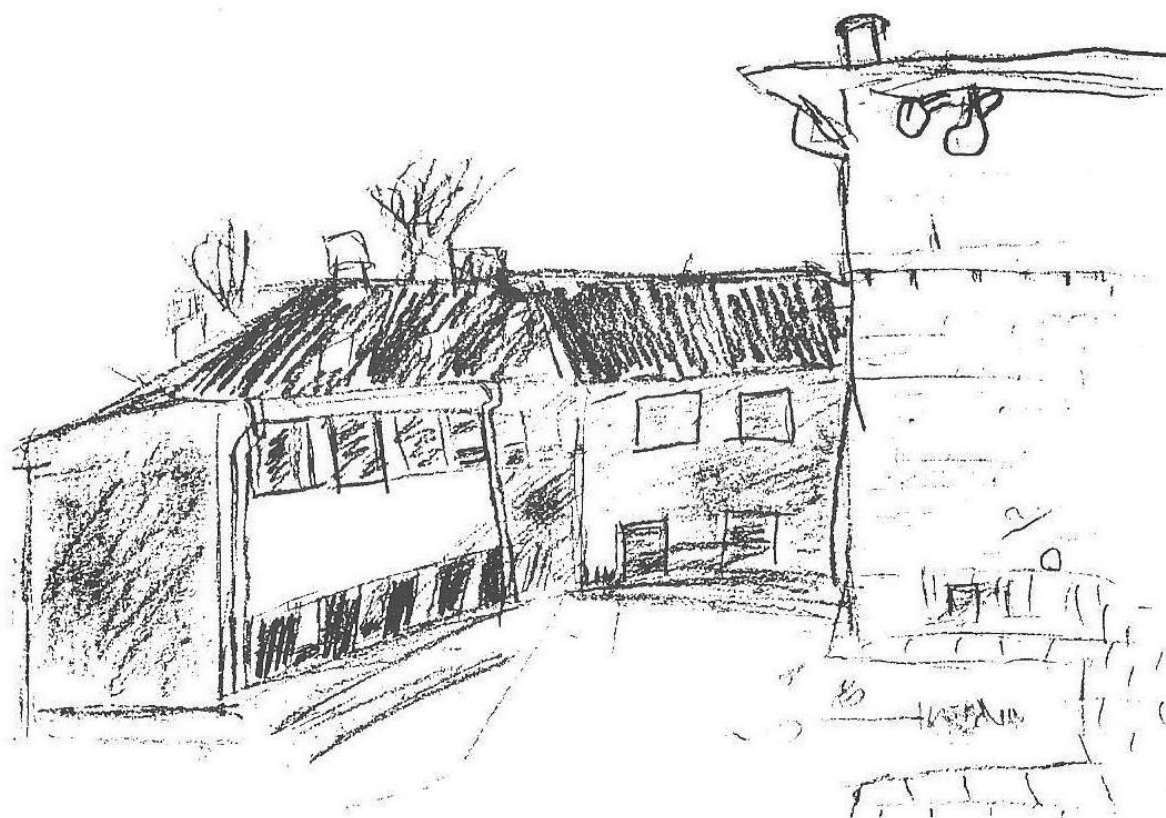

Som regel er børn stillet op til fotografering på skolebilleder. Her har fotografen fået lov at komme ind i skolestuen på Halgård skole, hvor lærer Barbesgaard underviser lille klasse i 1938.

Ringkøbing, holdt indvielsestalen, hvor han bl. a. understregede betydningen af, at der fandtes et veludbygget skolevæsen, der vil i fremtiden blive stillet større krav til ungdommens uddannelse. Mange andre havde ordet for at bringe lykønskninger til den nye skole, bl. a. af amtsskolekonsulent Søborg, skolekommissionens formand Ejnar Thomsen, arkitekt Kjær, Ølgod, førstelærer Gerhard Sørensen, pens. lærer Barbesgaard, tidligere Halgård skole, og som repræsentanter for skolekredsen Jens Halgård, Nr. Halgård, Knud Kristensen, Lundager, og Aksel Sønderby, Smedegård, og desuden af amtsrådsmedlem Thomas Andersen, Aulum, sognepræst Viggo Andersen og sognerådsformand Hans Larsen, som udtrykte sognerådets glæde over, at man kunne indvi skolen og oplyste, at de samlede byggeomkostninger beløb sig til 604.510 kr.

Det var udbygningen og tilflytning af folk til Mejdal, som gjorde det nødvendigt med udvidelse af Halgård skole. Nogle få tal viser udviklingen: I 1959 boede der 20 familier, i 1961 55 familier, i 1962 75 familier, i 1963 90 familier, i 1965 125 familier og i 1970 300 familier.

Lærerboliger

I forbindelse med skolebyggeriet skulle der også bygges tjenesteboliger. Det medførte, at Tvis sogneråd måtte købe mere jord af L. Sandfær til sportsplads og til byggegrunde til lærerboliger. Da man ikke kunne blive enige om prisen, blev det nødvendigt at ekspropriere et areal på 4 tdr. land og en taksationskommission fastsatte herefter prisen til 40.000 kr.

Der blev udstykket 6 grunde ud mod V. Halgård og i 1964-65 blev der bygget 3 boliger med husnr. 1, 5 og 9 til V. Halgårdvej. De mellemliggende grunde blev beplantet. Som tidligere nævnt var Ellen og Poul Hansen de første som boede i boligen Halgårdvej 5. Den 1. august 1962 flyttede de fra Halgård skole og Inger og Gunnar Baunsgaard flyttede ind i boligen. I 1967 blev G. Baunsgaard fuldtidsansat på amtsskolekonsulentens kontor og familien flyttede til Ringkøbing. Fra 1. august 1967 blev Else og John Iversen ansat ved Halgård skole og de flyttede ind i boligen, som de købte af Holstebro kommune i 1972.

Ind i boligen V. Halgårdvej 1 flyttede lærerinde fru Jensen og familien købte boligen i 1971. Ind i boligen nr. 5 flyttede lærerinde Mette Dahl, som var ansat ved Halgård skole i 6 år. Derefter var boligen lejet ud i nogle år indtil Knud Halgaard, Nr. Halgård, købte den i 1975. I boligen nr. 9 har der kun boet lærer Jens Olsen, som flyttede ind i 1965. Familien købte boligen i 1976. Dermed var epoken med tjenesteboliger overstået.

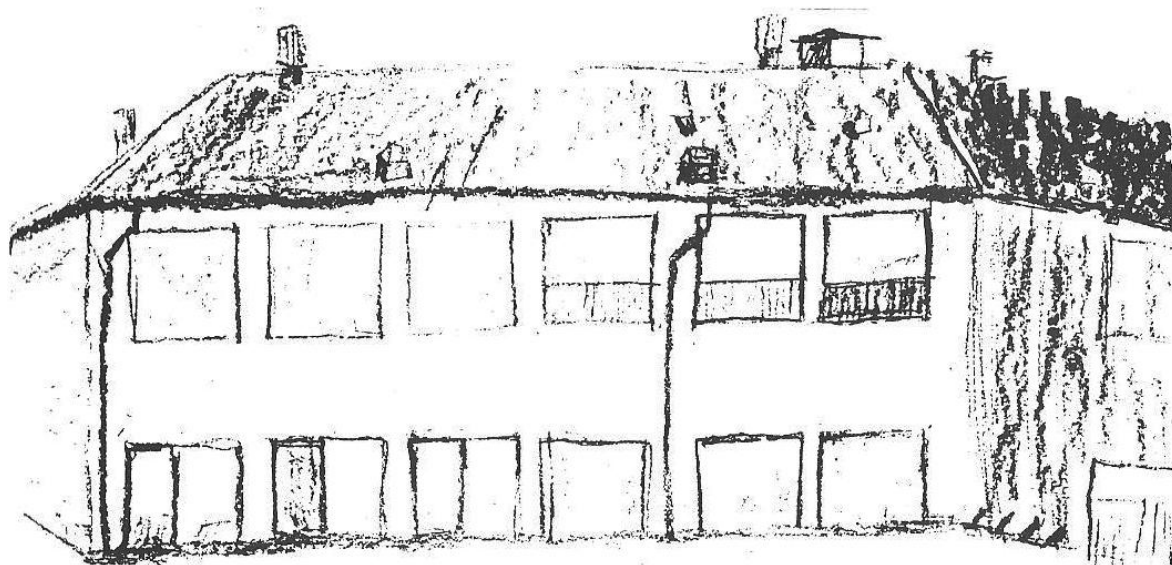
Andre aktiviteter

Halgård skoles lokaler blev også brugt udenfor skoletiden. Jeg kan nævne, at der har været aftenhøjskole og forskellige kuser, og gymnastiksalen blev de første år brugt flittigt af den nystartede Mejdal Gymnastik- og Idrætsklub til gymnastik og badminton. Også kunststillinger har Halgård skole huset. Den første udstilling kaldet »Ung kunst« blev afholdt i dagene 17.-25. oktober 1964. Den blev af den lokale presse betegnet som en fin lille anretning, hvor lokale kunstnere deltog. Den anden udstilling blev afholdt i dagene 26. december 1965-2. januar 1966. Derefter flyttede udstillingerne, hvis initiativtagere var familien Cederdorff i Mejdal, ind i Holstebrohallen. Også Mejdal Grundejerforening blev i 1962 stiftet i Halgård skole og holdt sine møder her.

Også udendørs skete der noget, og her vil jeg gerne fremhæve den store frivillige indsats, som medlemmer af Mejdal Gymnastik- og Idrætsklub og andre frivillige udførte i forbindelse med at rive sten af og finplanere ved anlæggelse af sportspladsen i 1966.

II etape

Som tidligere nævnt var der en jævn tilflytning til Mejdal. Det medførte, at Tvis sogneråd måtte se i øjnene, at der snart ville blive brug for flere lokaler i Halgård skole. I foråret 1965 fik man udarbejdet et skitseforslag til udvidelse af Halgård skole, som blev godkendt af sognerådet og skolekommissionen. Så vil jeg også

nævne, at der i august 1965 blev valgt 2 medlemmer af sognerådet, Sigfred Dalgaard og Hans Larsen, til et kontaktudvalg med henblik på at drøfte en kommende sammenlægning af Holstebro købstad og de omliggende sognekommuner.

Efter sognerådsvalet i marts 1966 kom der mere gang i arbejdet med kommunesammenlægningen. Det medførte et møde mellem repræsentanter fra Holstebro byråd og Tvis sogneråd, hvor man fra byrådets side opfordrede Tvis sogneråd til at foretage en større udvidelse af Halgård skole, da man kunne forudse, at en yderligere udbygning ville blive aktuelt umiddelbart efter den kommende kommunesammenlægning pr. 1. april 1970. Sagen blev senere behandlet i sammenlægningsudvalget, som i december 1966 godkendte udbygningen af Halgård skole. Efter at planerne var godkendt af de respektive myndigheder, fik man byggetilladelse til II etape i november 1967. Planen omfattede de 4 klasseværelser, 1 kombinationslokale, 1 mindre forsamlingsal, lærerværelse og omklædningsrum for de folk, som benyttede sportspladsen. Udgifterne blev beregnet til ca. ½ mill. kr. Som hjælp til byggeriet fik Tvis kommune et tilskud på 15.000 kr., da Tvis hørte til de tyndt befolkede kommuner. Lidt senere fik man et statstilskud på 140.400 kr. til klasseværelserne.

Der blev afholdt licitation i januar 1968. Den 31. august 1968 blev der holdt rejsegilde på byggeriet. Her blev det af sognerådsformand Hans Larsen nævnt, at dette skolebyggeri var det sidste, som Tvis kommune kom til at stå for. Skoleleder Gerhard Sørensen glædede sig til at de nye lokaler blev færdige, og han takkede alle, som havde medvirket til at byggeriet var gået fint og uden at genere

undervisningen i skolen. Arkitekt Kjær udtalte, at håndværkerne havde arbejdet godt, og der havde aldrig været grund til at klage over det udførte arbejde. Den tidligere lærer ved Halgård skole, Gunnar Baunsgaard, som nu er medarbejder ved amtsskolekonsulenten, understregede betydningen af, at undervisningslokalerne var i orden og forudså, at der, hvis udviklingen fortsatte i Mejdal, om nogle år ville blive brug for en ny udvidelse af Halgård skole. Formanden for skolekommissionen Niels Mikkelsen udtalte, at alle glædede sig til at de nye lokaler bliver færdige, og han takkede alle, som havde ydet en indsats i forbindelse med byggeriet.

I løbet af vinteren 1968-69 blev byggeriet færdig. Nogen officiel indvielse af de nye lokaler blev ikke foretaget. Ved en åbenhusdag den 28. marts 1969 var der mange af Tvis kommunes beboere, som benyttede lejligheden til at se de nye lokaler, og der blev af mange udtrykt glæde over de gode lokaler, som fandtes på Halgård skole.

I årenes løb har mange rejst det spørgsmål, hvorfor blev skolen ikke bygget i Mejdal? Det vil jeg gerne svare på med følgende bemærkninger. For det første var der i 1954 foretaget reparationer på den oprindelige Halgård skole for ca. 50.000 kr. Det var efter den tids forhold mange penge. For det andet lå Halgård skole midt i skoledistriktet og det daværende sogneråd og deres rådgivere kunne på det tidspunkt slet ikke forudse udviklingen, som skete i Mejdal i de følgende år.

Der er i årenes løb foretaget forbedringer af skolevejen, og jeg tror ikke, at nutidens raske børn tager nogen skade af en lille cykeltur fra Mejdal til Halgård skole.

Sammen med denne redegørelse vil jeg gerne ønske Halgård skoles børn og lærere tillykke med de første 100 år.

Halgaard Skole i København 1958.

Halgaard Skole 1959 - Lærer Sørensen.

Fra venstre:

Øverste række:

Anton Raundal, Ove ?, Jørgen Mikkelsen, ??, Holger Nielsen, ??, Knud Erik Halgaard, ??, Jørgen Olesen.

2. række:

??, ??, Jens Peter (Munkbro), Flemming Larsen, Jens Maigaard, Leif Hartvig Nielsen, Erik Rasmussen, Hans Jensen, Rita Ørskov, Hanne Rasmussen, Fru Sørensen.

3. række:

Lærer Sørensen, Mona ?, Anne Marie Saltholt, Hanne Ørskov, Betty Davidsen, Ingeborg Halgaard, Gurli Jørgensen, Karen Inger Christensen, Helene Sønderby, Ingrid Thoustrup, Kirsten Nielsen,

4. række:

Agnes Krat, Dagmar Frøjk, Ragnhild Sønderby, Lisbeth Skrædergaard, Anni Krat, Inge Kilrich, Bodil Kristensen, Margit Larsen, Ilse Bjerre, Bodil Knudsen, Grethe Mikkelsen, Hanne ?.

5. række:

Peter Majgaard, ??, Kaj Larsen, ??, Åge ?, Anders ?.

Halgård skole — 100 år

Af Inger og Gunner Baunsgaard

I løbet af årene 1961-62 blev Inger og jeg enige om, at vi kunne ønske at få ansættelse ved samme skole. Og skolen måtte gerne ligge lidt længere vest på end Skive-egnen.

I det tidlige forår 1962 kiggede vi så stillingsannoncerne igennem — især i Vestjylland. Det var også et ønske, at det ikke skulle være for stor en skole.

Vi fandt en annonce i »Folkeskolen«, hvor man søgte et lærerpar til Halgård skole; den fattede vores interesse. En søndag kørte vi en tur til Holstebro-egnen. Vi kiggede os omkring i Halgård og Tvis. Især var det Halgård vi interesserede os for — her stod en ny skole — og tæt ved en ledig lærerbolig. Det blev til endnu et besøg og besigtigelse af forholdene og drøftelser med førstelæreren. En ansøgning blev sendt af sted, det resulterede i, at vi i Kjeldberg fik besøg af skolekommissionen med Hans Larsen i spidsen — og det blev til en ansættelse snart derefter.

Omkring 1. juli 1962 ankom vi så til lejligheden ved skolen. Det var til et nyt afsnit i vores livsbane, og det gjaldt jo ikke mindst vore børn, der skulle skifte skole.

Ved skolen var der på dette tidspunkt foruden os, førstelæreren og en faglærer. Undervisningen i sløjd og skolekøkken foregik i Tvis. Faglæreren havde pigegymnastikken. Skolen var kun et par år gammel, så vi følte, at det var gode og spændende forhold, der lå foran os.

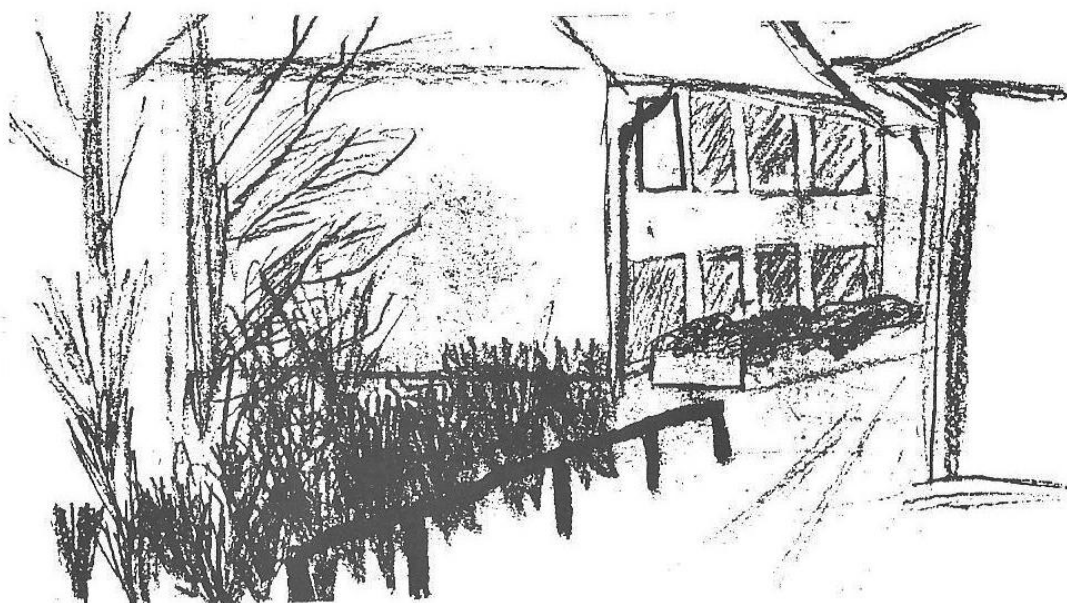
I de år vi var ansat ved skolen, var det endnu skik, at børnene efter frikvarter stillede op i rækker ved indgangen. Der blev først givet »grønt lys«, når der var ro i rækkerne.

Mejdal

Netop i disse år var det blevet attraktivt at bo i Mejdal. »Søterritoriet« tiltrak mange unge nybyggere. Dette bevirkede, at selv om skolen var ret ny og havde 3 klasseværelser og gymnastiksal, så blev der snart trange forhold.

På skolen stod en del børnebøger i et depot. På grund af forholdene både lærermæssigt og lokalemæssigt havde man ikke kunnet lave udlånsvirksomhed. Vi lavede dog et interimistisk bibliotek i depotet. Således startede skolebiblioteket i Halgård. En forbindelse til Cederdorff gav til resultat, at vi fik nogle billeder til låns. De blev hængt op i »spisestuen« i kælderen.

Faget formning blev i disse år introduceret og afløste tegnetimerne. Hvad gjorde vi så? Jo — den gamle »skolestue« stod jo endnu — og den blev igen inddraget til undervisning, og lokalet var jo netop fortrinlig til dette fag.

Men — børnetallet voksede og forholdene blev endnu mere trange. I et par år blev omklædningsrummet til gymnastik ændret til klasseværelse — puslespillet med fagenes placering blev ingenlunde lettere.

På et tidspunkt ønskede vi at tilbyde ungdomsundervisning. Der blev givet tilbud til yngre landmænd fra Tvis og omegn om undervisning i et samarbejde med Lægård Landbrugsskole.

Halgård

Skolens beliggenhed passede godt til vores temperament. Den frie natur uden for døren — og dejlige naboer, som vi fik et godt forhold til.

Samarbejdet med Tvis Centralskole gik gnidningsløst, så vi har grund til at være taknemlige for gode år med naboer og venner i Halgård og Tvis.

Som tidligere nævnt var vi kun tre faste lærere ved Halgård skole, da vi begyndte her. Lærerværelset havde en god placering på en lille skole; legepladsen kunne man overse. Når førstelærerens kone en gang imellem kom med en kop formiddagskaffe og et par stykker smørrebrød, så oplevede man den lille skoles intimitet — og man tænker tilbage på de gode stunder på skolen og blandt børnene.

Skolens elevtal voksede støt, vi blev flere og flere, og der blev behov for nye lærerkræfter. Vi havde skiftende vikarer et par år. Vi glæder os stadig over at tænke tilbage på, da familierne Jensen og Olsen arriverede i Halgård.

Inden vi forlod skolen i 1967 var der udarbejdet tegninger til den første udvidelse, som resulterede i skolebiblioteket og nye klasseværelser, et større samlingslokale — og i kælderen omklædningsfaciliteter ud mod sportspladsen.

Byggeriet nåede ikke at blive igangsat i »vor tid«.

Til lykke til den 100-årige.

Skolen i 70-erne og 80-erne

Fra 1969 stod Halgård skole færdigudbygget som 1-sporet 7-klaset skole. Dog uden faglokaler til fagene sløjd og hjemkundskab.

Men allerede i 60-erne var elevtilgangen blevet så stor, at man var begyndt at danne parallelklasser på nogle af klassetrinene, og fra skoleåret 1974/75 var denne udvikling tilendebragt. Man stod med en 2-sporet skole i bygninger, der var beregnet til det halve.

Det gav flere og flere vanskeligheder

For det første var så godt som alle parallelklasserne nødt til at dele lokaler. Det gav nogen vandring til fremmede lokaler, fordi klassernes møde- og sluttid også skulle lægges mest hensigtsmæssigt på dagen - d.v.s. så tidligt som muligt. Det var dog ikke i alle tilfælde muligt, og nogle af de mindre klasser måtte affinde sig med at møde sent. Det lykkedes dog at undgå egentlige vandreklasser, d.v.s. klasser, som var helt uden eget hjemlokale, en løsning, som man andre steder brugte for at komme om ved et kapacitetsproblem. Der blev lavet vandretimer, således at smerterne blev jævnt fordelt.

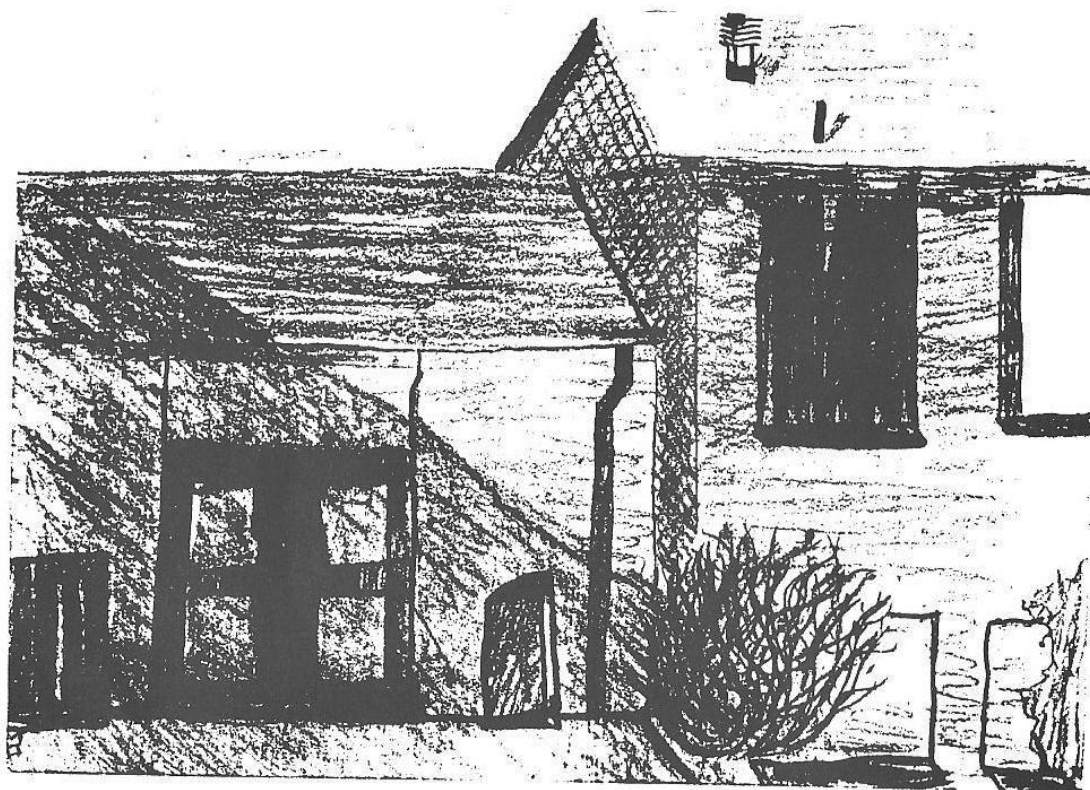
For det andet gav det uro i frikvartererne. Det var i den periode, det landet over blev almindeligt, at eleverne i frikvartererne frit kunne vælge, om de ville opholde sig i skolegården eller inde i pauserne. Følgelig kunne man på dage med regn og rusk komme ud for, at omkring fyrrer elever befandt sig i samme klasseværelse, og det måtte give gnidninger.

At skolen manglede hjemkundskabs- og sløjdlokale var også en ulempe. Denne undervisning blev givet på Tvis skole. I starten af lærere fra Tvis. Senere fik vi selv ansat lærere til disse fag. Der gik megen tid med transport frem og tilbage, og da timerne blev kortet ned til 2×45 minutter, blev der for lidt tilbage til undervisning. Vi takker dog Tvis skole for godt samarbejde i perioden. Heller ikke for dem var det nogen ønskesituation, men vi fik det altid til at passe bedst muligt.

Fra skoleåret 1972/73 fik skolen børnehaveklasse. Denne nyskabelse fik til huse i den gamle skole - jubilæumshuset - der således kom til at gøre god fyldest atter en gang. Det var en god nyskabelse, der har været medvirkende til at gøre eleverne mere skoleparat forstået på den måde, at hvad man tidligere måtte bruge af tid i første klasse på elementære, sociale ting, kunne eleverne nu klare stort set fra begyndelsen.

I anden halvdel af 70-erne tog man fra kommunens side fat på at skaffe området en blivende overbygningsskole. Det besluttedes at placere 8. - 10. klasserne fast i Tvis, og i sammenhæng med det stigende elevtal og kommende byggemodningsplaner i Halgård Skoles distrikt, gik man så i gang med udvidelsesplaner.

Det var ønsket og ventet

Området mellem Ringvejen og Tjørnevej/Rønnebærvej var nu næsten fuldt udbygget, og allerede fra 70-ernes begyndelse havde man haft i tankerne at bygge modne området øst for Tjørnevej.

Det trak noget ud, men o. 1977/78 kom planerne fra tegnebordet ud i virkelighedens verden.

Rent skolemæssigt var det et godt - måske heldigt tidspunkt. I det øvrige land begyndte børnetallet at falde, og det gav pædagogiske og personalemæssige vanskeligheder. Det medførte ustabilitet i pædagogisk henseende f.eks. på grund af forflytninger og usikkerhed for personalets yngste årgange.

Her var det en god ting, at kvarteret udbyggedes til cirka det dobbelte, således at elevtilgangen kunne holdes stabil. Naturligvis var der også god økonomi i, at der fortsat kunne dannes klasser på mellem 20 og 25 elever.

Og nu skulle der bygges til

I løbet af 1978 var tegningerne klar, og byggeriet planlagt således, at det kunne tages i brug i oktober 1979.

Hvad fik vi?

En ny børnehaveklasse, der hvad størrelse og udstyr angik kunne tilfredsstille behovet.

En skoleklinik med et godt tidssvarende apparatur og indretning. Hermed kom specialundervisningen ind i en mere fleksibel ramme. *Et hjemkundskabs- og et sløjdlokale*, så pendulfarten til Tvis ophørte. *Et fællesrum*, så vi kunne byde eleverne mere rummelige forhold, og hvor vi kunne samle et større antal mennesker ved givne lejligheder. *Bedre depotforhold* både i forhold til skolen og for rengøringspersonalet. Og sidst, men ikke mindst: *6 rummelige normalklasselokaler*, så vi kom overbelægningen til livs. - Desuden blev der mulighed for at indrette *et kombineret håndarbejds-/geografilokale* i kælderetagen i den gamle bygning, et lokale, der oprindeligt i 1969 var beregnet som ekstralokale, men som siden da havde måttet tjene som almindeligt klasselokale.

Vi rykkede ind i oktober 1979, og det følte som en befrielse. At der en uge senere sprang en ventil, så hele nybygningen oversvømmedes, ja, det var et skår i glæden - og så kostede det et nyt gulv i sløjdsalen.

Kvarterets udbygning gav høje elevtal. I 1982/83 dannedes 3 førsteklaser, og det gentog sig i 1985/86. Det gav atter lokaleproblemer, men med baggrund i andre skolers faldende elevtal, var det noget, vi tog med glæde.

Efter at børnetallet var begyndt at stige i kvarteret, var der i kølvandet heraf opstået behov for flere institutionspladser. Man må nok regne med, at børnehaveklasserne gennem årene i nogen udstrækning er blevet udnyttet som sådan, da Børne- og Ungdomscentret ikke alene har kunnet dække behovet.

Efter at det var blevet muligt under skolelovgivningen at etablere fritidsforanstaltninger for elever, blev der fra september 1987 oprettet en skolefritidsordning. Oprindeligt var den projekteret til at rumme 30 elever, men på grund af pladsnød måtte den indskrænkes til maksimalt 20.

Den blev indrettet i den gamle skolestue fra 1888, der således atter en gang kom til ære og værdighed. Mellem 1979 og 1987 havde den tjent som depot og værksted for pedellen, så den har aldrig i de forløbne 100 år været ude af brug.

Skolefritidsordningen - SFO - blev hurtigt fyldt op i eftermiddagstimerne og tilgangen er steget også i formiddagstimerne siden oprettelsen. Imidlertid må det siges, at kun ét lokale til en sådan foranstaltning er i underkanten af det nødvendige, og et rum alene til personalets brug, blev der ikke taget højde for.

Og det hverken kan eller skal skjules - heller ikke ved en lejlighed som denne - at rimelige opholdsrum for såvel lærere som pædagoger, det har man forsømt at indrette.

For nogle år siden blev der taget et svagt tilløb til at forbedre lærerværelse og kontor, men det blev ved tilløbet.

Så skal der udtrykkes noget ønske her i jubilæumsåret må det være, at disse forhold bringes i orden, så garderobe- og opholdsrum for det samlede personale forbedres og gøres tidssvarende.

Skole og hjem samarbejdet

*Af Bente Rasmussen
Skolenævnnsformand*

I 1970 blev der første gang valgt et skolenævn ved Halgård skole. Skolenævnet er valgt for en 4 årig periode, de 5 medlemmer vælges blandt skolens forældre.

Med folkeskoleloven af 1975, indføres ordet forældre for første gang i en af folkeskolens formålsparagraffer idet der i § 2,1 står:

Folkeskolens opgave er i samarbejde med forældrene at give eleverne mulighed for at tilegne sig kundskaber, færdigheder, arbejdsmetoder og udtryksformer, som medvirker til den enkelte elevs alsidige udvikling.

Det er glædeligt at der i formålsparagraffen står: *i samarbejde med forældrene* fordi det angiver, at der er ligestilling imellem forældre og lærere.

En af skolenævnets vigtigste opgaver er sammen med lærerrådet at formidle et godt samarbejde mellem skole og hjem. Her vil jeg gerne benytte lejligheden til at takke klasseforældrerådene for deres aktive medvirken ved forskellige arrangementer, både i den enkelte klasse og ved større arrangementer på skolen. Også en tak til lærerne for deres positive medvirken i disse råd.

Det er en kendsgerning, at mange forældre i dagens samfund kun har lidt tid sammen med deres børn. Netop derfor øges behovet for, at forældre interesserer sig for, og aktivt tager del i skolens arbejde. Børnene har brug for at vide at deres forældre interesseret lytter til:

»Hvad der er sket i skolen i dag«

Det er mit håb at den store forældreopbakning, der er på Halgård skole, må udvikles således, at vi i et endnu tættere samarbejde kan sikre skolens fortsatte udvikling til gavn for eleverne, forældrene, skolen og lokalsamfundet.

Den bedste hjælp du som forældre kan give er aktivt at interessere dig for dit barns skole:

**Dit barn bruger skolen
Skolen har brug for dig**

Elev på Halgård skole fra 1980 til 1988

Af Lone Rasmussen, 7. b.

Som elev i 7. klasse vil jeg gerne fortælle lidt om, hvordan det har været at gå i skole på Halgård Skole i 80'erne.

Når jeg tænker tilbage, kommer jeg uvilkårligt til at tænke på de emneuger, vi har haft.

Den første var en boguge, hvor vi fik besøg af Robert Fisker, der blandt andet fortalte om sine bøger om Mikkel Ravn.

Året efter blev skolen invaderet af cowboys og indianere, der både vævede, syede, bagte og malede. Til festen torsdag aften sang, dansede og optrådte eleverne på skift. Til denne fest kunne man også smage nogle amerikanske specialiteter, heriblandt »majspandekager og sodavand«, men vel at bemærke, kun hvis man havde amerikanske dollars at købe for. Disse dollars kunne man købe på sheriffens kontor.

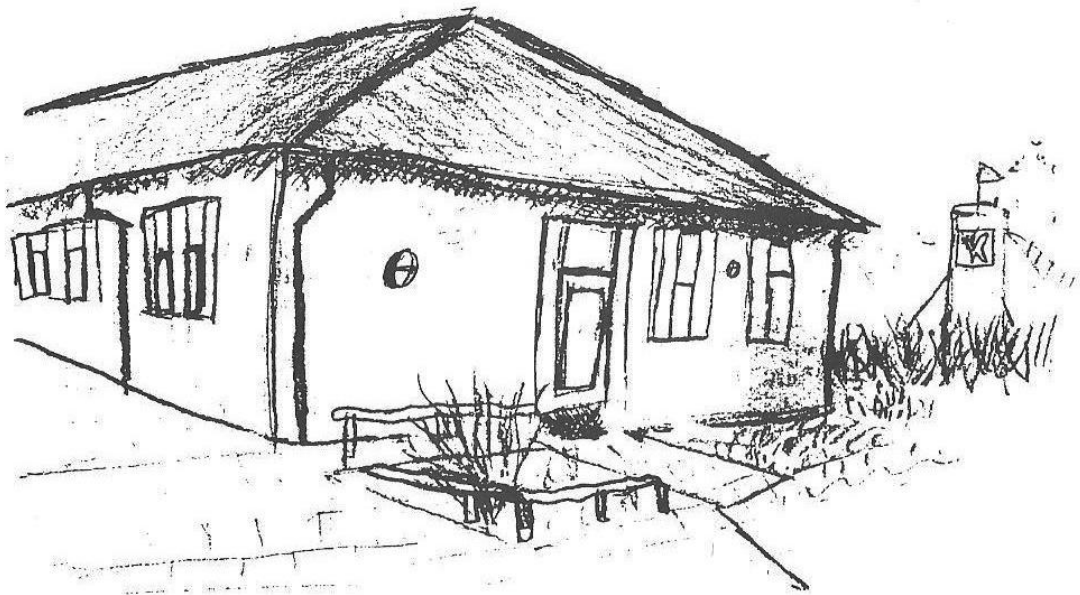
Da vi sidste år skulle have emneuge, var det bestemt ikke hverken søde sager eller sodavand, vi kunne købe. Her stod menuen på et par revne gulerødder og et glas letmælk. Dette år var overskriften nemlig »Sund mad og motion«.

Der blev hurtigt aktivitet i de mange klasser. Nogle lavede sund mad i skolens hjemkundskabslokale, mens andre motionerede i gymnsatiksalen, så sveden drev.

Vores klasse fik i den uge lavet en avis. Klassen blev indrettet som en hel avis-redaktion. Så blev der uddelt jobs, nogle blev trykkere, andre blev sættere, bladtegnere, skrivere, journalister, én blev redaktionschef, og vi havde også to kantinedamer som lavede og serverede sund mad for hele redaktionen i vores frokostpause. Avisen indeholdt reportager rundt fra hele skolen, opskrifter, vittigheder og meget mere. Avisen blev solgt i så stort et omfang, at der næsten ikke var nok til, at vi selv i klassen kunne få et eksemplar. Avisen blev solgt den aften, Lars Okholm var på besøg på skolen for at fortælle forældre og andre interesserede om sund mad. Den aften blev der også serveret et sundt ta' selv bord.

Dette var bare et uddrag af nogle af højdepunkterne i den tid, jeg har gået på Halgård skole.

Lærerpersonalet, februar 1988

Øverste række fra venstre: Svend Aage Nielsen, pedel, Niels Mejling, Jes Østergaard, fast vikar, Knud Aavad, Laurits Jensen, Jens Olsen, Per Kristensen, Anandi Kristensen, Karin Jessen.

Midterste række fra venstre: Inge Tang, Svend Dahl, Birgit Dahl, Ingrid Jensen, Vibeke Vissing, Birthe Andersen, Jan Schmidt, John Iversen.

Forreste række fra venstre. Karen Marie Thoft, Jens Jacob Jakobsen, Else Iversen, Solvejg Jensen, Lotte Majgaard, sekretær, Mette Lorentzen, Lene Grauting, pædagog.

Fraværende: lærer Ole Jensen og Helga Flensborg og pædagogerne Jørgen Jørgensen, Pia Eilertsen og Anita Winther Madsen.